

Sygn.akt III AUa 243/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Elżbieta Zarzecka (spr.)

Sędziowie: SO del. Piotr Prusinowski

SA Barbara Orechwa-Zawadzka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 września 2013 r. w B.

sprawy ze skargi J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wznowienie postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w Olsztynie sygn. akt IV U 2536/11 zakończonym prawomocnym wyrokiem z dnia 30 listopada 2011r. o wypłatę emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 grudnia 2012 r. sygn. akt IV U 2984/12

zmienia zaskarżony wyrok w pkt. I i II i oddala skargę o wznowienie postępowania w części dotyczącej przyznania J. M. prawa do emerytury na okres od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012 r.

Sygn. akt III AUa 243/13

UZASADNIENIE

W dniu 26 listopada 2012 roku J. M. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 30 listopada 2011 roku, sygn. akt IV U 2536/12. W skardze tej wnioskodawczyni powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. akt K 2/12, stwierdzający niezgodność art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku w zakresie w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, z wyrażoną w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 28 grudnia 2012 roku wznowił postępowanie w sprawie IV U 2536/11, zmienił decyzję z dnia 13 października 2011 roku i przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 1 października

2011 roku. Sąd Okręgowy ustalił, że J. M. decyzją z dnia 27 marca 2007 roku uzyskała prawo do emerytury od dnia 1 marca 2007 roku. W związku z tym, że ustawa z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchyliła z dniem 8 stycznia 2009 roku art. 103 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w myśl którego organ rentowy nie wypłacał emerytury w przypadku, gdy emeryt nie rozwiązał stosunku pracy z pracodawcą, decyzją z dnia 4 marca 2009 roku wypłata świadczenia została wznowiona od dnia 1 marca 2009 roku. Następnie decyzją z dnia 3 października 2011 roku organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni od dnia 1 października 2011 roku wypłatę emerytury w związku z nowelizacją przepisów wprowadzonych ustawą z dnia 16 grudnia 2010 roku. Na skutek odwołania od tej decyzji Sąd Okręgowy w Olsztynie prawomocnym wyrokiem z dnia 30 listopada 2011 roku w sprawie IV U 2536/11 oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy przytoczył podstawę wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie oraz powołał się na wyrok z dnia 13 listopada 2012r. w sprawie K 2/12, w którym Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153 poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 roku w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji stwierdził, że wyrok Sądu Okręgowego z dnia 30 listopada 2011 roku w sprawie IV U 2536/11, wznowienia której żądała wnioskodawczyni, został wydany na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. Przepis ten stanowił, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych), oraz ustawy, o której mowa w art. 18 (ustawa z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r. Uznał zatem, że istnieje postawa do wznowienia postępowania, określona w art. 401¹ kpc. Sąd I instancji wskazał, że spór w niniejszej sprawie dotyczył, czy wznowienie wypłaty wstrzymanego wnioskodawczyni świadczenia powinno nastąpić od dnia 22 listopada 2012 roku, a więc od daty opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego, czy też od daty wstrzymania świadczenia. Zdaniem Sądu Okręgowego w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku należało uznać, iż art. 103 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest niezgodny z Konstytucją *ex tunc* i został wyeliminowany z porządku prawnego. W tym zakresie Sąd Okręgowy powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone między innymi w postanowieniu z dnia 13 stycznia 2009 roku (II PO 8/08), zgodnie z którym Sąd stwierdzając, że orzeczenie wydane zostało na podstawie obowiązującego aktu prawnego, ma jednocześnie przesłankę do innego rozstrzygnięcia sprawy, uznając że choć ten akt obowiązywał, to nie powinien być zostać w sprawie zastosowany, co okazało się dopiero po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 401¹ kpc wznowił postępowanie i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku, przyznając ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia wstrzymania tj. od dnia 1 października 2011 roku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zaskarżając wyrok w części dotyczącej przyznania prawa do emerytury od 1 października 2011r. do 21 listopada 2012r., zarzucał mu naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. akt K. 2/12 poprzez przyznanie prawa do emerytury od dnia 1 października 2011 roku, tj. od dnia jej zawieszenia, w sytuacji gdy w/w wyrok wszedł w życie dnia 22 listopada 2012 roku.

Wskazując na powyższe, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie J. M. prawa do emerytury od dnia 22 listopada 2012 roku, tj. od dnia wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada

2012 roku, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie.

J. M. w piśmie procesowym z dnia 12 sierpnia 2013 roku wskazała, że ogranicza swoje roszczenia dotyczące wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku (k. 51).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Na wstępie należało zauważyć, iż uwzględnienie wniesionej apelacji możliwe było jedynie w takim zakresie, w jakim organ rentowy zaskarżył przedmiotowy wyrok, a zatem co do okresu od 1 października 2011r. do 21 listopada 2012r. Wyrok w części niezaskarżonej stał się prawomocny z upływem terminu do jego zaskarżenia, stosownie do art. 363 § 3 k.p.c. i nie może być w związku z tym przedmiotem kontroli instancyjnej Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie.

W niniejszej sprawie bezspornym było, iż J. M. nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2007 roku. Prawo do świadczenia zostało jej przyznane na podstawie decyzji z dnia 27 marca 2009 roku i jednocześnie zawieszono z uwagi na fakt, iż wnioskodawczyni kontynuowała zatrudnienie u pracodawcy, u którego pracowała bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury tj. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa (...) w O.. Decyzją z dnia 4 marca 2009 roku (k. 142) organ rentowy podjął wypłatę emerytury od dnia 1 marca 2009 r. z uwagi na zmianę w stanie prawnym i rezygnację przez ustawodawcę (jak się okazało czasową) z warunku rozwiązania stosunku pracy jako przesłanki nabycia prawa do wypłaty świadczenia emerytalnego. Następnie zaś decyzją z dnia 13 października 2011 roku (k. 366 akt rentowych) wstrzymano wypłatę emerytury wnioskodawczyni z uwagi na kontynuację zatrudnienia u pracodawcy, u którego pracowała ona przed dniem nabycia prawa do emerytury – na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) z uwagi na fakt nierozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego świadczyła pracę bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury, który to warunek ponownie ustawodawca wprowadził.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 roku (K 2/12 OTK-A 2012/10/121) opublikowanym w Dzienniku Ustaw pod pozycją 1285 z dnia 22 listopada 2012 r. stwierdził, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dla przypomnienia wyjaśnić wypada, iż przedmiotowa ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 , Nr 257 poz. 1726) w swoim art. 6 dokonała zmiany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych między innymi właśnie poprzez dodanie art. 103a. zgodnie z którym - prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Skutki zakresowej niekonstytucyjności przedmiotowego art. 28 są takie, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utracił on moc w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r. lub przed 8 stycznia 2009 r. Bezspornym w świetle powyższych ustaleń faktycznych powinno być, iż wnioskodawczyni nie należy do kręgu osób,

które prawo do emerytury nabyły właśnie w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., kiedy to nie było obowiązku rozwiązywania stosunku pracy. Wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2007 roku. Miało to zatem miejsce w sytuacji, kiedy istniał obowiązek rozwiązania stosunku pracy przez osobę pozostającą w zatrudnieniu, która ubiegała się o świadczenia emerytalne. Stosownie bowiem do obowiązującego w okresie od 1 lipca 2000 r. do 07 stycznia 2009 r. przepisu art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z zm.) - 2a. - prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Zatem argumenty Trybunału Konstytucyjnego przytoczone w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012 r., które zadecydowały o stwierdzeniu zakresowej niekonstytucyjności art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – nie przystają do sytuacji wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni przechodząc na emeryturę z dniem 1 marca 2007 roku była świadoma tego, że emerytura jej przyznana zostanie zawieszona, jeżeli nie rozwiąże stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Już w decyzji przyznającej tę emeryturę zawieszoną jej wypłatę z tego właśnie tytułu.

W tej sytuacji wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku opublikowany w Dzienniku Ustaw pod pozycją 1285 z dnia 22 listopada 2012 r. nie ma zastosowania do sytuacji prawnej wnioskodawczyni, a w szczególności nie stanowi on wystarczającej podstawy w rozumieniu 401⁽¹⁾ k.p.c. do wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 30 listopada 2011 roku w sprawie IV U 2536/11.

Odnosząc się dodatkowo do stanowiska wnioskodawczyni zawartego w odpowiedzi na apelację należy wskazać, że niezasadny był wniosek o sprostowanie oczywistej omyłki pisarskiej zawartej w komparycji wyroku Sądu Okręgowego. Decyzją z dnia 13 października 2011 roku (k. 366 akt rentowych) wstrzymano wypłatę emerytury wnioskodawczyni z uwagi na kontynuację zatrudnienia u pracodawcy i taka decyzja została wskazana przez Sąd Okręgowy w komparycji zaskarżonego wyroku. Pisma przedstawione przez wnioskodawczynię na rozprawie apelacyjnej (k. 54-58) nie mogły mieć wpływu na rozstrzygnięcie, dotyczą bowiem projektu ustawy zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. Uwagi te z pewnością zostaną wzięte pod uwagę przy zmianie przepisów prawa, jednakże nie mają one mocy prawnej i nie mogą stanowić podstawy orzekania. Powołany przez J. M. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 roku w sprawie II UK 369/12 dotyczy sprawy o emeryturę, w której po wydaniu wyroku przez Sąd Apelacyjny, zostało wydane orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku. Z tej przyczyny Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Taka sytuacja nie miała miejsca w niniejszej sprawie. Przy rozpoznaniu sprawy J. M., zarówno Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny, miał na uwadze treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, w części objętej apelacją i wniesioną skargę w tym zakresie na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. oddalił.